

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Václava Novotného v právní věci žalobce: **D. X. N.**, zast. advokátem JUDr. Gustavem Valenzem, se sídlem AK Božkovská 15, Plzeň, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, Nad Štolou 3, Praha 7, o udělení azylu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 7. 2004, č. j. 24 Az 145/2004 – 29,

t a k t o :

I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**

II. Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného ze dne 18. 2. 2004, č. j. OAM-444/VL-20-05-2004, nebyl stěžovateli udělen azyl v České republice z důvodů nesplnění podmínek uvedených v ustanoveních § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), a zároveň bylo rozhodnuto podle § 28 zákona o azylu, že se na něho nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Proti rozhodnutí o neudělení azylu podal stěžovatel žalobu ke Krajskému soudu v Ostravě, který ji výše označeným rozhodnutím jako nedůvodnou zamítl. Rozsudek uvedeného soudu je nyní napadán kasační stížností, ve které stěžovatel uplatňuje důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.). Stěžovatel nesouhlasí s rozhodnutím soudu I. stupně o neudělení azylu dle § 14 zákona o azylu. Namítá, že v průběhu řízení předložil řadu důvodů, které bylo možno jako důvody zvláštního zřetele hodné aplikovat pod ust. § 14 zákona. Uvedené ustanovení ukládá

správnímu orgánu povinnost zabývat se, neshledá-li důvody dle § 12 zákona, tím, zda uváděné důvody nejsou důvody pro udělení humanitárního azylu. Nelze se ztotožnit proto s názorem soudu, že v průběhu správního řízení stěžovatel neuvedl žádný konkrétní důvod, který by mohl vést k aplikaci ust. § 14 zákona o azylu.; odkázal přitom na obsah svého pohovoru a na důvody v žalobě uvedené. Soud proto nedostal své zákonné povinnosti řádného přezkumu napadeného rozhodnutí žalovaného, když se konkrétní námitkou nesprávného posouzení důvodů pro udělení humanitárního azylu nezabýval. Stěžovatel rovněž nesouhlasí s tvrzením o neexistenci překážek vycestování. Trestní zákon Vietnamské republiky považuje ilegální vycestování za trestný čin, touto skutečností se správní orgán ani soud nezabývaly. Z výše uvedených důvodů se stěžovatel domnívá, že kasační stížnost je důvodná, a to i v části rozsudku týkající se nákladů řízení, neboť se domnívá, že s ohledem na důvodnost podané žaloby, mu měla být přiznána i plná náhrada nákladů řízení. Navrhuje, aby vzhledem k výše uvedenému, Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu v Ostravě k dalšímu řízení. Současně požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření popřel oprávněnost kasační stížnosti a domnívá se, že jak jeho rozhodnutí, tak i rozsudek soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. V dalším odkazuje na správní spis, zejména na vlastní podání stěžovatele a jeho výpovědi učiněné ve správním řízení. Má za to, že ekonomické potíže ve vlasti a snaha o legalizaci pobytu v České republice nejsou zvláštního zřetele hodným důvodem udělení azylu dle § 14 zákona o azylu; stejně tak nebyla zjištěna žádná z podmínek pro vyslovení překážky vycestování. Požaduje proto, aby kasační stížnost jako nedůvodná byla zamítnuta.

Nejvyšší správní soud posoudil v první řadě nezbytnost vydání rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti dle § 107 s. ř. s. a dospěl k závěru, že o něm není třeba rozhodovat tam, kde se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ustanovením § 56 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

Dle ustanovení § 109 s. ř. s. byl Nejvyšší správní soud v řízení o kasační stížnosti vázán rozsahem a důvody kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě v mezích důvodů uplatněných ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Ze správního spisu vyplynulo, že stěžovatel podal dne 5. 2. 2004 žádost na zahájení řízení o udělení azylu, jako důvod uvedl ekonomické potíže, ve vlasti neměl stálé zaměstnání. V žádosti uvedl, že ve Vietnamu není svoboda, vládne tam chudoba, v České republice chce pobývat legálně, proto žádá o azyl. V pohovoru konaném dne 9. 2. 2004, který byl veden na žádost stěžovatele ve vietnamském jazyce, dále uvedl, že nikdy nepracoval ve stálém zaměstnání a žil v bídě. V jeho vlasti je vysoká míra nezaměstnanosti, neznal nikoho vlivného, kdo by mu pomohl získat práci. V jeho vlasti nejsou dodržována lidská práva a je nerovnoprávnost mezi občany. Proto se rozhodl vycestovat, do České republiky přijel 25. 1. 2004, neměl však žádným způsobem zlegalizován svůj pobyt. Cestovní pas nevlastní, neboť jej ztratil během cesty. V případě návratu do vlasti se obává možných potíží kvůli tomu, že se po skončení platnosti víza nevrátil ve stanovené lhůtě, může být považován za zrádce společnosti a v důsledku toho by mohl být uvězněn. Stěžovatel nepředložil žádné doklady nebo dokumenty a neuvedl žádné jiné skutečnosti.

Dle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pocítuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel. Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování. Proto např. porušování hospodářských, sociálních a kulturních práv, jejichž požívání je do značné míry závislé na stupni ekonomické vyspělosti příslušné země, nečiní z dané osoby uprchlíka ve smyslu Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951, kterou je Česká republika vázána, a není tedy ani důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 azylového zákona, byť by životní podmínky v dané zemi byly sebevíc tíživé, ledaže by ekonomická opatření mající nepříznivý dopad na životní úroveň příslušné osoby byla skrytě namířena proti určité národnostní, rasové nebo politické skupině; zde by pak podle okolností případu přicházelo v úvahu naplnění podmínek pro udělení azylu.

V daném případě, kdy stěžovatel žádost o udělení azylu odůvodnil ekonomickou a sociální situací ve své vlasti a snahou legalizovat svůj pobyt v České republice, aniž by jakkoli zmiňoval své pronásledování za uplatňování politických práv, případně hrozbu pronásledování z důvodů rasy, náboženství, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání politických názorů ve státě, jehož je občanem, žalovaný správně vyhodnotil situaci, následkem čehož nebyl stěžovateli azyl podle ustanovení § 12 azylového zákona udělen. Obavy o zaměstnání nejsou z tohoto hlediska relevantní a nezakládají statut uprchlíka ve smyslu mezinárodního práva ani české právní úpravy.

Dle § 14 zákona o azylu jestliže v řízení o udělení azylu nebude zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu. Jak vyplynulo ze správního spisu, žalovaný rovněž zkoumal, zda v případě stěžovatele nebyly dány důvody pro udělení humanitárního azylu a dospěl k závěru, že tomu tak není. Udělení azylu je zcela na volné úvaze příslušného správního orgánu a rozhodnutí o něm přezkoumává soud pouze v omezeném rozsahu. V otázkách přezkumu správního rozhodnutí, které je ovládáno zásadami správního uvážení se judikatura obecných soudů ustálila na názoru, že zákon vytváří kritéria podle nichž, a v jejichž rámci, se může uskutečnit volba, včetně výběru a zjišťování těch skutečností konkrétního případu, které nejsou správní normou předpokládány, ale uvážením správního orgánu jsou uznány za potřebné pro volbu jeho rozhodnutí. Samotné správní rozhodnutí podléhá přezkumu soudu pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování, a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem. Za splnění těchto předpokladů není soud oprávněn z týchž skutečností dovozovat jiné nebo přímo opačné závěry.

Protože správní orgán řádně zjistil a posoudil jak osobní situaci stěžovatele, tak i stav v jeho zemi, a pokud z nich sám nevyvodil důvody pro udělení humanitárního azylu, nevybočil z mezí správního uvážení, zejména, když stěžovatel ve správním řízení ani žádné důvody hodné zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu sám neuváděl.

Přesvědčení stěžovatele, že jím uváděné důvody, a to ekonomické problémy, nemožnost najít zaměstnání a zabezpečit základní životní potřeby, jakož i nesouhlas s režimem vládnoucí strany a snaha o legalizaci pobytu spadají do kategorie důvodů zvláštního zřetele hodných je třeba korigovat v tom ohledu, že jde o tzv. neurčitý právní pojem, jehož definování v právním předpise pro jeho povahu samu není vhodné, ba dokonce ani možné, a proto se zjištění důvodů zvláštního zřetele hodných odvíjí od hodnocení okolností konkrétního případu, z nichž pak příslušný orgán učiní závěr, zda tyto důvody existují. To, že samotný výklad právní normy provedený stěžovatelem je odlišný od interpretace správního orgánu či obecného soudu, nezakládá porušení práva. Podle ustanovení § 14 zákona o azylu na jeho udělení není právní nárok a jeho neudělení nezakládá nezákonnost ani porušení mezinárodněprávních závazků České republiky.

Ekonomická situace, která ve Vietnamu panuje, postihuje všechny jeho obyvatele a ačkoli je odchod stěžovatele z vlasti a přání žít a pracovat v České republice lidsky pochopitelný, neimplikuje automaticky povinnost státu udělit azyl z humanitárních důvodů.

Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR.

Soud ve správním soudnictví přezkoumává rozhodnutí správního orgánu pouze z hlediska jeho zákonnosti, tzn., že pouze zkoumá, zda správní orgán postupoval při vydání rozhodnutí v souladu s právními předpisy, přičemž vychází z právního i skutkového stavu, který existoval v době vydání rozhodnutí.

Z rozsudku krajského soudu, napadeného kasační stížností, je zřejmé, že se soud zabýval námitkami stěžovatele uplatněnými v žalobě, přičemž byl při posuzování zákonnosti rozhodnutí žalovaného správního orgánu vázán v souladu s ustanovením § 75 odst. 2 s. ř. s. rozsahem a důvody opravného prostředku a při přezkoumání rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí žalovaného je dostatečně srozumitelným a přesvědčivým způsobem odůvodněno, pro stěžovatele z něj zcela jasně vyplývá, z jakých skutečností správní orgán a následně i soud vycházely a jakými právními úvahami se při rozhodování řídily. Stěžovatel byl v protokolu o pohovoru řádně seznámen s podklady pro rozhodnutí, přičemž mohl navrhnout doplnění důkazů z nichž správní orgán vycházel, o doplnění nežádal, ani neuvedl žádné skutečnosti, které by mohly být důvodné pro odlišné posouzení situace, než učinil žalovaný, a to zejména ve vztahu k jeho osobě a možnému pronásledování.

Nejvyšší správní soud v této souvislosti uvádí, že správní orgán má povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu podle ustanovení § 12 cit. zákona jen tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené, případně neuvádí jen důvody ekonomické. To ovšem neznamená a z žádného ustanovení zákona tak nelze dovodit, že by správnímu orgánu za této situace vznikla povinnost, aby sám

domýšlel právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a posléze k těmto důvodům činil příslušná skutková zjištění. Povinnost zjistit skutečný stav věci má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl. Poučovací povinnost žalovaného v řízení o udělení azylu nemá představovat návod, jak azyl získat, tedy prezentaci důvodů, pro které je obvykle azyl poskytován. Na druhé straně správní řízení nesmí znemožnit žadateli o azyl sdělit všechny okolnosti, které sám považuje pro udělení azylu za významné. To bylo ze strany žalovaného dodrženo a stěžovatel nebyl ve vypovězení důvodů, které jej k podání žádosti o azyl vedly, nikterak omezován. Postup žalovaného byl tak naprosto korektní a jako takový jej soud 1. stupně i vyhodnotil. Z rozsudku krajského soudu, napadeného kasační stížností, je pak zřejmé, že se soud řádně a podrobně zabýval námitkami stěžovatele uplatněnými v žalobě a své rozhodnutí dostatečně odůvodnil.

Z údajů uváděných stěžovatelem v návaznosti na zprávu o stavu dodržování lidských práv ve Vietnamu za rok 2002 nevyplynuly důvody zakládající překážku vycestování dle § 91 zákona o azylu, spočívající zejména v tom, že by stěžovatel byl nucen vycestovat do státu, v němž by byl ohrožen jeho život nebo svoboda z důvodu jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení nebo do státu, kde mu hrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu nebo kde je jeho život ohrožen v důsledku válečného konfliktu, nebo do státu, který žádá o jeho vydání pro trestný čin, za který zákon tohoto státu stanoví trest smrti a nebo by to bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí žalovaného bylo vydáno v souladu se zákonem, je dostatečně srozumitelným a přesvědčivým způsobem odůvodněno, pro stěžovatele z něj zcela jasně vyplývá, z jakých skutečností správní orgán a následně i soud vycházel a jakými právními úvahami se při rozhodování řídil.

Dle ust. § 60 odst. 1 s. ř. s. má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Protože stěžovatel neměl v řízení před krajským soudem úspěch, nelze mu přiznat ani náhradu nákladů. Přesvědčení stěžovatele o důvodnosti jeho žaloby je přitom ve věci zcela bezvýznamné.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud shledal námitky stěžovatele dle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. nedůvodnými, a proto kasační stížnost postupem dle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s.) a žalovanému, který byl v řízení úspěšný, náklady řízení nevznikly, resp. je neúčtoval. Proto soud rozhodl, že žalovanému se nepřiznává náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 29. března 2005

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu